

Can Kozanođlu

ACEMI EğİTİMİ

♥can

CAN KOZANOĐLU
ACEMİ EĞİTİMİ

© 2015, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: İletişim Yayınları, 2005

Can Yayınları'nda 1. basım: Nisan 2015, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 5000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Mustafa Çevikdoğan

Düzeltilen: Aylin Samancı

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devkaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş

Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-2535-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

CAN KOZANOĐLU
ACEMİ EĞİTİMİ

Can Kozanođlu'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Yalan Yıllar, 2015

CAN KOZANOĐLU, 1963'te Adana'da doğdu. Bođaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. 1981'de medya sektörüne girdi; gazetelerde, dergilerde, televizyon kanallarında çalıştı. Diğer kitapları: *Bu Maçı Alıcaz!* (1990), *Cilâlı İmaj Devri* (1992), *Pop Çağı Ateři* (1995), *İnternet, Dolunay, Cemaat* (1997), *Yeni Őehir Notları* (2001), *Yalan Yıllar* (2015).

ikinci cem kozanođlu'na

İçindekiler

“Edep yâhu Cavit Bey!”	13
“İdamı durduruuunn!”	18
Özel kadınlar, duyarlı yazarlar	37
Ümit Besen hayranı Amerikalı dostum	58
“Can, küçük mücahit!”	83
Malazgirt şubesi, hesap no 1071	100
“Arınç’a beyaz tavşan almıştım...”	123
Babam kıyamet öncesini yaşarken... ..	150
“Ah Şeref, ah Şeref...”	186
Okuldaki ilk günüm ve üç kulaklı simitçi	246

“Edep yâhu Cavit Bey!”

1881’de Selanik’te dünyaya gelmiş bir arkadaşı vardı dedemin. İki katlı pembe bir evde üstelik. Ama Reşat Bey, 1882’de Kavala’da tek katlı yeşil bir evde dünyaya geldiğini söylerdi.

Dedem seksenini, Reşat Bey doksanını aşmıştı. Ben çocuktum.

Dedem halamlarda kalırdı. Yaşına göre hayli dinç olan Reşat Bey akşamüstleri ziyarete gelirdi. Ben bazı günler okul çıkışında halamlara giderdim.

Dedem ve Reşat Bey rakı içip sohbet ederdi, ben hem oyun oynar hem sohbeti dinlerdim.

Bir gün laf yine 1881 Selanik-1882 Kavala meselesinden açılmıştı. Reşat Bey beni yanına çağırdı:

“Bu söylediklerimi şimdi anlamazsın ama ileride çok işine yarar. Bazen en basit hakikatler, insanın doğum yeri ve doğum tarihi kadar basit hakikatler, öyle inanılmaz görünür ki, inandırıcı olmak için hakikatleri değiştirmek zorunda kalırsın. Dram ne demek biliyor musun?”

Tiyatroların altın çağıydı, gazetelerde sayfalar dolusu tiyatro ilanı çıkardı. Oyunlar ya komedydi ya dram. Küçük ukala, kendinden emin bir tavırla cevap verdi:

“Biliyorum tabii, komik olmayan tiyatro oyunu.”

“Eeehh,” dedi Reşat Bey, “biliyorsun sayılır. Şunu da

bil ki, dram yalnızca tiyatrodadır. Bu da bir dram işte. 1881'de Selanik'te iki katlı pembe bir evde doğmuşum ama söylesem kimse inanmayacak. Çok yanlış anlayacaklar belki. Vaktiyle başımdan kötü şeyler de geçti zaten. İşte bu yüzden diyorum ki, bazen en basit hakikatler çok inanılmaz görünür ve inandırıcı olmak için hakikatleri değiştirmek zorunda kalırsın. Bu lafımı unutma tamam mı?"

Unutmadım.

Sonra onca yılın dostluğu bitti. Dedemle Reşat Bey'in arası bozuldu. Dedemin evde çalışan kızı minicikladığı Reşat Bey tarafından halama ihbar edilince...

Sıradaki cümlelerin ne olmasını beklersiniz? Halam da dedeme sitem etmiş, halam da dedeme çıkmış... Ama öyle olmamış. Dedem hep haklı sayıldığı için kabak kızcağzın başına patlamış.

Tesadüf, büyük dostluğun bittiği gün halamlarıydım yine. Reşat Bey her zamanki saatinde geldi fakat her zamanki sözlerle karşılanmadı. Dedem, "Ooo, hoş geldin Reşat Bey!" demedi. "Ne yüzle geldin jurnalci deyyus!" dedi.

Dedem iftiraya uğradığını filan söylemiyordu, "Sana mı kaldı, üstüne vazife miydi?" diye bağıırıp duruyordu.

Reşat Bey de, "Yaptığın yapılacak şey mi Cavit Bey, edep yâhu, edep yâhu Cavit Bey!" diye karşılık veriyordu.

Sonunda Reşat Bey, "Bu yüzümü son görüşün!" dedi, çıktı gitti.

Dedem şöyle bağıırdı arkasından: "Yalancı deyyus! Senin 1883'te Üsküp'te doğduğunu herkes biliyor. 1881'de Selanik'te doğmuş da, gizliyormuş da... Hepsi yalan! Kavala da yalan, Selanik de yalan! Gizliyormuş gibi yapıp herkese söylüyorsun kendi uydurduğun Selanik palavrasını. Maksadın dikkat çekmek! O kadar şahsiyetsiz bir herifsin ki, böyle palavralarla adam yerine konmaya çalışıyorsun!"

Kafam iyice karışmıştı. Selanik, Kavala, Üsküp, 1881, 1882, 1883... Şimdi düşünüyorum da, dedem haklı olabilir. Çünkü bir insana doğduğu yeri ve doğum yılını sorabilirsiniz. Ama kim kime sorar, doğduğu evin rengini, kaç katlı olduğunu. Oysa Reşat Bey, halamlarda tanıştığı her insana daha hal hatır faslı bitmeden 1882'de Kavala'da tek katlı yeşil bir evde dünyaya geldiğini söylemeyi başarırdı. Bu dikkat çekerdi. 1881'i, Selanik'i, iki katlı pembe evi çağırıyordu. Sonra Reşat Bey, sır vermek zorunda kalmış gibi, zaten aslında 1881'de Selanik'te doğduğunu fısıldardı.

Reşat Bey konusunda haklı mıydı, bilmiyorum. Evde çalışan kız konusunda haksız olduğunu biliyorum; anlamını sonradan çözdüğüm bazı taciz sahnelerini ben de görmüştüm çünkü. Dedem, tüm haklılıklara ve haksızlıklara noktayı tek hamlede koydu. Anlattığım kavgadan birkaç ay sonra, seksen küsur yaşında, iki tüp dolusu ilaç içerek intihar etti. Hayattan sıkılmıştı.

Beni cenazeye götürmeyeceklerini düşünüyordum, götürdüler. Cami avlusunda, aile dostumuz da olan öğretmenimin elinden tutmuştum. Reşat Bey görüldü. Çekingin bir halde sağa sola bakındı, gelip bizim yanımızda durdu.

Öğretmenime Reşat Bey'i gösterdim: "Öğretmenim, bu adam var ya, 1881'de Selanik'te iki katlı pembe bir evde doğmuş."

Öğretmenim, "Ne ayıp," dedi, "bu adam diye gösterilir mi hiç!"

Reşat Bey başımı okşadı: "Çocuktur hanımefendi, kusuruna bakılmaz. Mesele o değil de, ben 1881'de Selanik'te doğmadım. 1882'de Kavala'da tek katlı yeşil bir evde doğdum."

Kadıncağız, cami avlusunda, seksen küsur yaşında intihar etmiş bir öğrenci dedesinin cenazesinde, dokuz

yaşındaki çocukla doksanını aşmış adamın garip konuşmalarını nasıl yorumlamıştı acaba? Bunu o zaman sora-mazdım. Artık hiç soramam. Çünkü ilkokul öğretmenim kayıplara karıştı.

İki evlilik yapıp ayrılmıştı. Bizleri mezun ettikten ve emekli olduktan sonra, kendisinden yirmi yaş küçük bir adama âşık olmuş. Adam öğretmenimizi Manhattan'da açılacak bir işkembecinin çok iyi iş yapacağına ikna etmiş.

Emekli ikramiyesi, satılan evin parasına eklendi; Ame-rika'ya uçtular. Kendilerinden bir daha haber alınamadı.

Öğretmenimiz şimdi hayatta mı, hayattaysa ne yapı-yor; bilmiyorum. Ama Manhattan'da Türk emekli öğret-menle sevgilisi tarafından işletilen bir işkembecinin hiçbir zaman var olmadığını biliyorum. New York'ta farklı ku-şaklardan Türklere sormuştum çünkü. Herkes tuhaf tuhaf bakmıştı yüzüme. Haklılardı. "Yaa, benim ilkokul öğret-menim emekli olduktan sonra Manhattan'da işkembeci açmak için buralara gelmişti. İffet Hanım. Ellili yaşlarday-dı o zaman. Otuzlu yaşlarda bir sevgilisi vardı. Dükkân açabildi mi acaba? Tanıyor musunuz İffet Öğretmen'i?"

Emekli olduktan sonra yılın büyük bölümünü müte-vazı yazlığında, tek başına geçiren bir ilkokul öğretme-ni... Eceliyle ölen, evlatlarını yatağının çevresine toplayıp vasiyette bulunan, son nefesinde dualar eden bir dede... Eğer anılarım böyle şeyler üzerinden aksaydı daha inan-dırıcı olurdu. Ama hayatın biriktirdikleri, buraya kadar anlattığım ve buradan sonra anlatacağım gibi. Hepsı çok basit hakikatler aslında. Reşat Bey'in yıllar önce söylediği üzere, kimi zaman çok basit hakikatler inandırıcı görün-meyebiliyor. Yine de, aman inandırıcı olayım diye, 1881 Selanik'i 1882 Kavala yapmayacağım. Yaşadıklarımı, gör-düklerimi olduğu gibi aktaracağım.

Reşat Bey'in, "Unutma!" dediği sözü unutmadım ama onun gibi davranmayacağım.

Reşat Bey deyince... 1881 hesabıyla 95 yaşında, 1882 hesabıyla 94 yaşındayken bir Karadeniz pidecisinde öldürüldü. Yaşı yetenler hatırlayabilir, gazeteler habere geniş yer ayırmıştı. Reşat Bey pideciye gidiyor. Kıymalı pide söylüyor. Gelen pideyi beğenmeyince ustayla tartışmaya başlıyor. Hatta ileri gidip madenî bir tabağı ustanın kafasına geçiriyor. Usta da fırına atmak için hazırladığı odunlardan birini Reşat Bey'in kafasına indiriyor. 95'lik çınar, maalesef, hemen orada can veriyor.

Gazetelerde, Reşat Bey'in de fotoğrafları vardı. Onlar benim için biraz sisli şimdi. Ama madenî tabakla yarılmış başından kanlar akar vaziyette polislerin arasında duran ustanın fotoğrafı çok net. *Hürriyet* miydi, *Günaydın* mıydı, gazetelerden biri, "Pideci 95'lik müşteriyi öldürdü!" başlığını atmıştı.

Şöyle de bir resim altı kalmış aklımda: "Elini kana bulayan Hasan Turna, çevresinde sevilen bir pideciydi." Öleden çok öldürene acımışlar demek ki.

Reşat Bey öbür tarafta, "Hayır, ben 95 yaşında pidecide çıkan bir kavgada cinayete kurban gitmedim," diyordur belki; "94 yaşında evimde kalp sektesinden vefat ettim."

Halam gazetelerdeki haberleri okuduktan sonra demişti ki: "Yine de Allah rahmet eylesin ama edepsiz adamdı Reşat Bey."

Edepsiz olduğu söylenen Reşat Bey de dedeme, "Edep yâhu Cavit Bey, edep yâhu!" diye bağırırmıştı.

Anılarımın çoğu, edep yâhu dedirtecek türden. Edep yâhu, ayıptır, utanın... Yapacak bir şey yok, öyle bir âlemde yaşadım. Utanmazlıklara şaştım, bazen ben de utanmazlaştım. 1963'te doğmuş bir insanın 2005'te yazdığı anılar başka türlü olabilir mi? Sanmıyorum.

Evet, 1963'te Adana'da doğdum. Yemin ederim. Şahitlerim var, hastane kayıtları var.

Adana'da karpuzla başlayan evlilik İstanbul'da kavunla bitti; babamı manavda vurdular. Annem, 11 yaşındaki ekonomi gurusu K.K. yüzünden avukatlığı bıraktı. Hamdi abim, hukuk profesörü olarak yakalayamadığı şöhreti aşk yazarı olarak yakaladı. Diğer abim Levent, üniversiteden ayrılıp Bükreş'te fırın açtı. Şeref dayımın hazin sonu, günlerce ana haber bültenlerinde tartışıldı. Kuzenimiz Kıvanç'ın ucuz seks romanı, resmî tarihe bir başkaldırı olarak algılandı. Muammer eniştem, narkozdan çıkarken bile, "Beyaz bir tavşan almıştım," diye sayıkladı. Sıkı antikomünistlerden Yaşar eniştem, 80'li yılların ünlü zenginleri arasına girdi. Eski bir sirk yıldızı olan babcim Emine'nin akıbetini öğrenemedik. Ümit Besen hayrani Amerikalı dostum Glenn en büyük sırrını bana açtı. Ben Elazığ'da, babamın kıyamet öncesini yaşamış olduğu yeri aradım. Ve o özel kadınlar, duyarlı yazarlara binip gittiler... 1963'te doğmuş bir insanın 2005'te yazdığı anılar başka türlü olabilir mi? Sanmıyorum.

